

Badanie specyfiki bezrobocia w wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w zakresie stanu obecnego, perspektyw rozwoju sytuacji na lokalnych rynkach pracy oraz wniosków dla polityki rynku pracy.

Wyniki ankiet realizowanych metodą delficką

Prognozy ekspertów dotyczące zmian sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

powiat przysuski

ETAP II

RAPORT

Realizacja: MillwardBrown SMG/KRC
Warszawa, ul. Nowoursynowska 154A

Warszawa, październik – grudzień 2009

WSTĘP

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane na podstawie wyników badania ankietowego zrealizowanego metodą delficką.

Badanie przeprowadzone zostało na 250 respondentach w 10 wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w tym na 25 respondentach w powiecie przysuskim.

Ankiety wysłane zostały do ekspertów lub praktyków zorientowanych, z racji wykonywanego zawodu, w problematyce związanej z rynkiem pracy oraz bezrobociem.

Respondenci reprezentowali różne instytucje z terenu danego powiatu: Powiatowe Urzędy Pracy, Starostwa Powiatowe, lokalne kluby pracy, lokalne organizacje pozarządowe, Urząd Marszałkowski, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, lokalne prywatne agencje zatrudnienia oraz lokalne firmy doradztwa personalnego.

Zadaniem respondentów było ustosunkowanie się do szeregu kwestii dotyczących lokalnego rynku pracy oraz przewidywanego rozwoju, w nawiązaniu do sytuacji aktualnej.

Wyniki zaprezentowane zostały osobno dla każdego powiatu.

Definicja pojęć:

Poniżej zdefiniowane zostały - występujące w raporcie - najważniejsze pojęcia związane z rynkiem pracy.

- **Stopa bezrobocia:** Procentowy udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo, tzn. pracującej i bezrobotnej, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).
- **Wskaźnik zatrudnienia:** Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).

ANALIZA WYNIKÓW DLA POWIATU PRZYSUSKIEGO

Respondentom, jako punkt odniesienia zostały podane wielkości omawianych parametrów z końca grudnia 2008. W oparciu o nie, określili oni przewidywane wielkości parametrów zatrudnienia i bezrobocia, udziałów zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki, oraz zmian w strukturze bezrobocia w perspektywie końca 2010 roku.

Eksperti uznali, że stopa bezrobocia będzie się tylko nieznacznie zmieniać. W porównaniu z 22% dnia 30 grudnia 2008, na koniec roku 2009 miałyby wynieść 22,2%, a na koniec 2010 spaść do poziomu 21,3%. Jednocześnie przewidywany jest spadek wskaźnika zatrudnienia (2 punkty procentowe w 2009 z wyjściowych 52,5%) i korekta do poziomu 51,4% na koniec 2010 roku.

Przewiduje się, że w ciągu dwóch lat zajdą tylko nikłe zmiany w proporcjach zatrudnienia między sektorami rolniczym, przemysłowym i usługowym. Eksperti przewidują minimalny spadek zatrudnienia w sektorze usługowym kosztem sektorów rolniczego i przemysłowego.

Respondenci prognozują, że sytuację na rynku pracy będą pogarszać ogólna kondycja gospodarcza w kraju oraz nieudolna działalność rządu. Aktywność organizacji powołanych do walki z bezrobociem również pozostanie raczej nieskuteczna. Pozytywnie wpłyną na miejscowy rynek pracy wysiłki Powiatowego Urzędu Pracy, a także rozwój dotychczasowych i powstawanie nowych, lokalnych przedsiębiorstw, jednak największe nadzieje na poprawę sytuacji pokłada się w pomocy napływającej z Unii Europejskiej.

Z prognoz ekspertów wynika, że nie zmienią się proporcje w udziale kobiet i mężczyzn w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych. Na koniec 2010 udział kobiet ma wynieść 48,2% wobec 48,4% na koniec 2008 roku. Ciekawych zmian oczekuje się w strukturze wykształcenia bezrobotnych. Dość istotnie spadnie udział osób z wykształceniem gimnazjalnym oraz zasadniczym lub średnim zawodowym, na rzecz osób, które ukończyły liceum ogólnokształcące lub studia wyższe. Z pewnością wynika to częściowo z tego, że coraz mniej jest w społeczeństwie osób z niskim wykształceniem, ale należy również pamiętać, że brakuje na rynku dobrych fachowców, osobom z konkretnym zawodem łatwiej jest znaleźć pracę, a w ostatnich latach wiele osób wybierało zbyt popularne kierunki studiów. Przewiduje się bardzo nieznaczne zmiany w strukturze wiekowej bezrobotnych. Udział osób powyżej 45 roku życia w ogóle zarejestrowanych wzrośnie o 0,5 punktu procentowego

kosztem pozostałych grup wiekowych. Może to oznaczać zgodnie z ogólnymi tendencjami, że osobom dojrzałym ciężiej będzie dorównać młodym na rynku pracy.

Za dominujący problem przysuskiego rynku pracy respondenci uznali jednogłośnie (100% wskazań) brak ofert pracy od pracodawców. Poza tym, ponad 70% badanych do najważniejszych problemów zaliczyło duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”. Żaden z pozostałych czynników nie został wskazany, jako problem znacząco większy od pozostałych.

Za branże schyłkowe, jeśli chodzi o zatrudnienie, respondenci uznali przede wszystkim przemysł, a także rolnictwo. Połowa badanych przewidziała likwidację miejsc pracy w rolnictwie, a aż 75% w przemyśle. Jednocześnie tylko niecałe 6% oczekuje powstania nowych miejsc pracy w przemyśle. W branży budowlanej przewidywany jest prawie dwukrotnie większy przyrost niż ubytek miejsc pracy. Wzrostu zatrudnienia eksperci oczekują w handlu (44% wskazań) oraz największego w sektorze usług (72% wskazań)

Ponad 65% badanych przepowiada powstawanie małych przedsiębiorstw, tymczasem tylko 22% przewiduje ich likwidowanie. Wynikać to może z dobrych doświadczeń przy przyznawaniu dopłat do otwarcia działalności gospodarczej, gdzie większość nowych podmiotów utrzymuje się na rynku, rozwija i tworzy kolejne miejsca pracy. Prawdopodobnie z przyzwyczajenia do nierentowności państwowych przedsiębiorstw, dużym zakładom respondenci nie wróżą sukcesu, przewidują ich likwidację i żaden nie przepowiada powstania nowych.

Eksperti prognozują sporą aktywność w zakresie powstawania i likwidacji przedsiębiorstw zarówno w powiecie jak i poza jego granicami, jednak uważają, że tylko zakładanie nowych przedsiębiorstw będzie dotyczyło w podobnym stopniu obu tych lokalizacji. Likwidacji przedsiębiorstw poza powiatem przysuskim spodziewa się ponad 70% badanych, a w granicach powiatu tylko 17%.

Lokalny rynek pracy postrzegany jest, jako dość zależny od światowego kryzysu gospodarczego i oczekuje się, że odrobinę silniej niż w 2009 jego skutki odczuje się w roku 2010.

Eksperti są optymistami w przypuszczeniach o sytuacji na rynku pracy w przyszłości. Przewidują, że sytuacja cały czas będzie się poprawiać. Podczas gdy dzisiejsza sytuacja przez ponad połowę respondentów oceniana jest negatywnie, za 5 lat złej sytuacji spodziewa się już tylko 17% badanych. Poprawy realiów za rok spodziewa się 11% respondentów, ale po upływie 10 lat, dobrej lub bardzo dobrej sytuacji oczekuje aż 72% badanych.

WYNIKI ANKIET

1. Prognozy dotyczące poziomu i struktury zatrudnienia i bezrobocia

Tabela 1 Zatrudnienie i bezrobocie – dane na 30 grudnia 2008 roku i prognozowane na koniec 2009 i 2010 roku

	stopa bezrobocia	wskaźnik zatrudnienia
Na 30 grudnia 2008	22,0%	52,5%
pod koniec roku 2009	22,2%	50,5%
pod koniec roku 2010	21,3%	51,4%

Tabela 2 Udział zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010

	Koniec 2008	Koniec 2010
Sektor rolniczy	68,9%	69,6%
Sektor przemysłowy	10,3%	10,5%
Sektor usługowy	20,8%	19,9%

Tabela 3 Czynniki, które będą miały wpływ na rynek pracy i poziom bezrobocia – prognoza na 2010 rok (1 - bardzo pozytywny wpływ; 5 bardzo negatywny wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Działania Rządu	11,1%	11,1%	38,9%	22,2%	16,7%	3,2
Sytuacja gospodarcza w kraju	11,1%	0,0%	33,3%	44,4%	11,1%	3,4
Pomoc Unii Europejskiej	33,3%	38,9%	5,6%	22,2%	0,0%	2,2
Działania Powiatowego Urzędu Pracy	22,2%	27,8%	22,2%	27,8%	0,0%	2,6
Działalność organizacji w powiecie powołanych do walki z bezrobociem	5,6%	16,7%	44,4%	27,8%	5,6%	3,1
Powstanie nowych przedsiębiorstw / zakładów pracy	33,3%	16,7%	27,8%	5,6%	16,7%	2,6
Rozwój lokalnych przedsiębiorstw/ zakładów pracy	38,9%	16,7%	16,7%	16,7%	11,1%	2,4

Tabela 4 Udział kobiet i mężczyzn w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Kobiety	48,4%	48,2%
Mężczyźni	51,6%	51,8%

Tabela 5 Udział osób z poszczególnych kategorii wykształcenia w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Gimnazjalne i poniżej	32,3%	30,2%
Zasadnicze zawodowe	35,3%	34,2%
Średnie ogólnokształcące	8,8%	10,1%
Średnie zawodowe	20,0%	19,2%
Wyższe	3,6%	6,3%

Tabela 6 Udział osób z poszczególnych kategorii wieku w strukturze bezrobocia - dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Do 24 lat	21,8%	21,6%
25 – 44 lata	49,8%	49,6%
45 lat i powyżej	28,4%	28,9%

Tabela 7 Diagnoza problemów dominujących w powiecie

Brak ofert pracy od pracodawców	100,0%
Brak kompetencji zawodowych bezrobotnych	33,3%
Brak psychicznej gotowości do podjęcia pracy przez bezrobotnych	27,8%
Niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej	27,8%
Duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”	72,2%
Upadłość / zwolnienia w dużych zakładach pracy w Pana(i) powiecie	27,8%
Inne czynniki	5,6%

2. Prognozy dotyczące powstawania / likwidacji nowych miejsc pracy

Tabela 8 Prognoza dotycząca sektorów gospodarki, w jakich pod koniec 2010 będą powstawały nowe miejsca pracy / będą likwidowane miejsca pracy
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	powstaną nowe miejsca pracy	będą likwidowane miejsca pracy
Przemysł	5,6%	77,8%
Handel	44,4%	11,1%
Usługi	72,2%	5,6%
Budownictwo	38,9%	22,2%
Rolnictwo	16,7%	50,0%

Tabela 9 Prognoza dotycząca wielkości przedsiębiorstw, jakie w perspektywie do 2010 roku będą powstawać / będą likwidowane
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	będą powstawać	będą likwidowane
Małe	66,7%	22,2%
Średnie	11,1%	33,3%
Duże	0,0%	16,7%

Tabela 10 Prognoza dotycząca lokalizacji, w jakiej, w perspektywie do 2010 roku, będą powstawać nowe przedsiębiorstwa / będą likwidowane przedsiębiorstwa

	będą powstawać przedsiębiorstwa	będą likwidowane przedsiębiorstwa
W powiecie	50,0%	16,7%
W województwie mazowieckim, poza powiatem	55,6%	72,2%

3. Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy

Tabela 11 Prognoza dotycząca wpływu kryzysu gospodarczego na lokalny rynek pracy w perspektywie końca 2009 roku i roku 2010 (1 - bardzo mały wpływ; 5 - bardzo duży wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2009	5,6%	11,1%	27,8%	33,3%	22,2%	3,6
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2010	5,6%	0,0%	27,8%	38,9%	27,8%	3,8

4. Propozycja zmian w lokalnym systemie edukacji

Tabela 12 Propozycja zmian, jakie należałoby wprowadzić w ciągu najbliższego roku w lokalnym systemie edukacji, aby dostosować go do lokalnego rynku pracy

▪ Dostosowanie oferty edukacyjnej do zapotrzebowania na rynku pracy;
▪ Likwidacja liceów profilowanych;
▪ Nacisk na kształcenie w zawodach deficytowych;
▪ Rozwój kształcenia ustawicznego;
▪ Rozwój szkolnictwa zawodowego (kierunki związane z budownictwem, gastronomią, hotelarstwem) na poziomie zawodowym i średnim;
▪ Umożliwienie dostępu do praktyk zawodowych w zakładach pracy;
▪ Zlikwidowanie liceów profilowanych;

5. Prognozy dotyczące ogólnej sytuacji na rynku pracy w różnych perspektywach czasowych

Tabela 13 Prognoza dotycząca ogólnej sytuacji na rynku pracy w powiecie w różnych perspektywach czasowych (1 – zła sytuacja; 5 bardzo dobra sytuacja)

	1	2	3	4	5	średnia
Sytuacja na rynku pracy na dziś	16,7%	38,9%	44,4%	0,0%	0,0%	2,3
Sytuacja na rynku pracy za rok	11,1%	27,8%	50,0%	11,1%	0,0%	2,6
Sytuacja na rynku pracy za 5 lat	0,0%	16,7%	33,3%	50,0%	0,0%	3,3
Sytuacja na rynku pracy za 10 lat	0,0%	16,7%	11,1%	55,6%	16,7%	3,7